

BIJLAGE CORONA

1. Inleiding

In maart 2020 is Nederland in een lockdown situatie terecht gekomen als gevolg van het coronavirus. In juni werden deze vergaande maatregelen enigszins versoepeld. Wereldwijd was het virus echter nog niet onder controle. Gedurende de zomermaanden was het vooral wennen aan de nieuwe situatie. Half september stijgt het aantal besmettingen hard en zijn nieuwe maatregelen genomen om een verdere verspreiding te controleren. Dit zal effect hebben op onze samenleving, daarbij lopen de onzekerheden voor grote groepen Nederlanders op, neemt de maatschappelijke onrust toe en groeit de onzekerheid over de economie.

Kortom er is veel onduidelijk, ook voor de financiële gevolgen van gemeenten. In deze notitie geven we inzicht in de huidige stand van zaken en blikken wij naar beste inzicht voorzichtig vooruit.

Een risico-analyse opstellen die daadwerkelijk inzicht geeft in de mogelijke gevolgen van de coronacrisis op lokaal niveau mag op dit moment nog als nagenoeg onmogelijk worden gezien. De toegepaste aanpak is er één die aansluit op de in het land veel gehanteerde overkoepelende crisisbeheersing.

2. Financiële ontwikkelingen 2020

Het is duidelijk dat de coronacrisis zich voordoet in een tijd waarin veel Nederlandse gemeenten er financieel minder sterk voor staan. De decentralisaties in het sociale domein spelen hierin een prominente rol. Schades en risico's die worden veroorzaakt door corona zijn niet of moeilijk op te vangen. Compensatie door het Rijk voor het jaar 2020 is inmiddels ontvangen, maar biedt voor onze gemeente nog niet de zekerheid die we nodig hebben voor de toekomst. Via de Vereniging Nederlands Gemeente heeft Ridderkerk vele moties omtrent dit onderwerp gesteund.

Door het Rijk zijn inmiddels twee compensatiepakketten voor decentrale overheden beschikbaar gesteld. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan (een deel van) de kosten die onder andere gemeenten hebben gemaakt in de eerste periode van de crisis.

Voor Ridderkerk bedraagt de vergoeding € 1.052.000 in 2020. Het laten vervallen van de opschalingskorting levert bovendien voor 2021 een incidenteel bedrag op van € 393.000. Opvallend is dat (nog) geen compensatie is gegeven voor de extra kosten voor afvalinzameling en -verwerking. In de 2^e tussenrapportage is hiervoor extra uitgaven opgenomen van € 285.000 geraamd.

Daarnaast zijn nog enkele afspraken gemaakt over mogelijke toekomstige compensatie, zoals een aanvulling op de reeds genomen compensatiemaatregelen voor inkomstendering. Dit wordt momenteel nog uitgezocht door het Rijk. Tevens worden onderzoeken gedaan voor afrekening van de meerkosten van inhaalzorg voor Jeugd en Wmo en nog niet gedekte uitgaven voor sport. Zo moeten nog afspraken gemaakt worden voor de compensatie over daadwerkelijke kosten voor zwembaden. Dit staat gepland in het najaar 2020.

De raming voor de corona-gerelateerde kosten voor 2020 is hieronder opgenomen. De schatting van de extra kosten of minder inkomsten bedraagt € 1.480.400 in 2020. Na verrekening met de hierboven genoemde vergoeding resulteert dit in een negatief saldo van € 428.400. Voor de periode ná 2020 is de verwachting dat vooral op het vlak van de re-integratie en (arbeids)participatie grote negatieve effecten zullen optreden. Hierdoor wordt de geraamde taakstelling op de uitvoering van de Wet BUIG op korte termijn niet haalbaar geacht. Daarvoor is een correctie opgenomen in onderstaand overzicht onder programma 7 Sociaal Domein.

3. Financieel overzicht corona-effecten per programma

Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
0.1 Bestuur							
<u>Bestuur</u>							
Om fysieke vergaderingen met in achtneming van de RIVM-maatregelen mogelijk te maken is het mobiele vergadersysteem uitgebreid, is dit geïnstalleerd in de raadzaal en moest de besturingscentrale worden vervangen.	L	0	-16.100				
<u>BAR-bijdrage</u>							
De TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers)-regeling, die in maart is ingesteld heeft geleid tot vele aanvragen levensonderhoud en aanvragen krediet. Voor deze tijdelijke regeling moest een nieuw proces worden opgebouwd en was het noodzakelijk om aanpassingen in de applicatie te doen. De uitvoeringskosten betreffen tijdelijke inhuur en compensatie van extra uren die medewerkers hebben gemaakt. De TOZO-regeling heeft in juni een verlenging gekregen. De kosten voor de uitvoering hiervan zijn nog niet volledig meegenomen, omdat de uitvoering nog enkele maanden doorloopt. Door de aanscherping van de criteria voor de verlenging van de TOZO komen naar verwachting minder aanvragen binnen. Voor de TOZO-uitgaven wordt een 100%-vergoeding ontvangen (zie programma 7, 7.2 Preventie en welzijn).	L	0	-248.200				
<u>Meer meldingen team verkeer en mobiliteit (VKM)</u>							
De coronacrisis heeft voor het team VKM veel extra werk opgeleverd. Daar is flexibel en snel op ingesprongen. Dit heeft er toe geleid dat er achterstand is ontstaan door prioriteit te geven aan de aanvragen vanuit scholen, horeca en andere voorzieningen. Daarnaast doen inwoners en belanghebbenden meer meldingen van verkeerssituaties, omdat men vaker thuis is en daardoor ineens verzoeken worden gedaan om situaties aan te passen of een klacht/melding te maken die anders wellicht niet was opgevallen of voor lief was genomen.	L	0	-18.300				
<u>Extern vergaderen</u>							
Diverse overleggen, zowel intern als met externen, kunnen niet alleen plaatsvinden via de digitale wegen. De gemeentehuizen bieden niet altijd de mogelijkheid om conform de coronavoorschriften een overleg te laten plaatsvinden. Om die reden wordt af en toe uitgegaan naar andere externe locaties.	L	0	-3.200				
<u>Minder reiskosten als gevolg van thuiswerken</u>							
Als gevolg van het thuiswerken door corona is een onderbesteding in OV dienstreiskosten, km-vergoeding en dienstreiskosten. In de eerste maanden van de lockdown was er een grote daling te zien in de dienstreizen. Vergeleken met de trend in de afgelopen jaren werd er beide voor dienstreizen met het OV en de auto minder dan de helft gedeclareerd. Ook in de vakantieperiode werd er een stuk minder gedeclareerd dan normaliter. De verwachting is dat in verband met het blijvende thuiswerkadvies er ook in de komende maanden een onderbesteding blijft op het budget. Met de huidige prognose komt dit neer op een onderbesteding van ongeveer de helft van het jaarlijkse budget voor dienstreizen.	L	0	92.000				

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<p><u>Hygiënebenodigdheden en -maatregelen</u></p> <p>Sinds de uitbraak van het coronavirus is gebleken dat hygiëne van groot belang is. Zow el de persoonlijke hygiëne als de hygiëne op kantoor. Voor de persoonlijke hygiëne zijn landelijke richtlijnen gekomen, zoals niesen in de ellenboog, 1,5 meter afstand houden, etc. De hygiëne op kantoor is ook aangescherpt. Mede door extra schoonmaak van de contactvlakken en extra hygiëne benodigdheden, zoals schoonmaakdoekjes, desinfectiemiddelen, mondkapjes en markeerlint is getracht aan de wensen te voldoen.</p> <p>Risico: indien de huidige maatregelen gehandhaafd blijven dan zijn deze extra middelen structureel nodig.</p>	L	0	-36.100				
<p><u>Publicatiekosten</u></p> <p>Meerkosten van publicaties naar aanleiding van directie, denk hierbij aan noodverordeningen en aanw ijzingsbesluiten.</p>	L	0	-6.100				
<p><u>ICT-benodigdheden</u></p> <p>De kosten zijn toegenomen door extra inhuur in de afgelopen periode en omdat w ij als ICT-organisatie een 24*7 ondersteuning nastreven ten tijde van crisismanagement. Dit is mede ingegeven omdat het beschikbaar en storingsvrij hebben van de infrastructuur nu meer dan ooit van cruciaal belang is voor de bedrijfsvoering.</p> <p>Ook hebben w e diverse nieuwe technische oplossingen geïntroduceerd alsmede het aantal qua capaciteit uitgebreid zodat elke BAR-medew erker ondersteund is in het w erken op afstand voor alle benodigde functionaliteiten. Hiervoor zijn ook kosten gemaakt die een structureel kenmerk zullen krijgen aangezien het bijvoorbeeld licentiekosten betreft. Voor grootste deel zijn dat Microsoft Teams licenties. Maar ook zijn er kosten gemaakt voor uitbreiding van de telefooncentrale/lijn capaciteit w elke blijvend in gebruik is.</p>	L	0	-109.900				
<p><u>Inhuur extra BOA's</u></p> <p>Vanwege corona zijn voor alle drie gemeenten van de BAR-organisatie extra BOA's ingehuurd. Deze inhuur en verlengingen zijn als 'Brandzaak' aangemeld en als zodanig door het college goedgekeurd. Omdat het w ordt uitgevoerd door onze GR BAR is de inhuur betaald vanuit de GR BAR-organisatie. Het budget moet echter nog vanuit de gemeenten w orden overgeheveld.</p>	L	0	-31.000				
<p>Nu het Coronavirus opnieuw sterk om zich heen grijpt zullen de maatregelen de komende maanden naar verw achting worden aangescherpt. Op dit moment vraagt dat al extra inzet van het Team BOA's en de druk op toezicht en handhaving zal de komende maanden gaan toenemen. Om daarop in te spelen zetten w e 2 fte BOA extra in van 1 oktober tot en met 31 december 2020.</p>	L	0	-50.000				
<p><u>Inhaalwerkzaamheden balie gemeentehuis</u></p> <p>Door de corona-crisis is de dienstverlening aan de balies een tijd beperkt geweest. Hierdoor ontstond een uitgestelde vraag in dienstverlening. Denk hierbij aan de aanvragen van reisdocumenten, verlopen rijbew ijzen en VOG (verklaring omtrent gedrag) omdat men w eer kon solliciteren.</p> <p>Voor de extra avondopenstelling op woensdagavond op de drie locaties en het vergroten van het aantal afspraken op een dag w ordt extra inzet ingehuurd.</p>	L	0	-6.300				

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>Extra inzet KCC w ebcare</u> Vanaf de start van de crisis rond corona is op gemiddelde basis 3 uur per week extra ingehuurd. De verwachting is dat dit voor het gehele jaar blijft gelden nu de maatregelen onverminderd van kracht blijven. De extra inhuur bestaat volledig uit de extra werkzaamheden rondom de huwelijksvoltrekkingen binnen de BAR.	L	0	-23.000				
<u>0.2 Burgerzaken</u> <u>Secretarieleges</u> Er zijn dit jaar minder reisdocumenten verstrekt als gevolg van de corona-crisis. Dit geldt eveneens voor de rijbewijzen, maar wel in iets mindere mate. De geraamde legesopbrengsten en de afdracht rijksleges dienen voor dit jaar te worden bijgesteld.	L	0	21.100				
	B	0	-66.700				
Totaal programma 1			-501.800	0	0	0	0

Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>2.1 Verkeer en vervoer</u> <u>Straatreiniging openbare ruimte</u> Door de ingevoerde coronamaatregelen heeft de aannemer zijn inzet van mens en machine moeten opschalen om binnen de in het bestek vermelde tijden de markt en winkelcentra schoon op te leveren. Dit heeft in de periode van februari tot juni voor het vegen, prikken en ledigen van afvalbakken tot circa €27.500 aan extra bestekkosten geleid. Als de situatie zo blijft als nu komen hier geen extra kosten meer bij, maar bij een tweede lockdown zou dit ongeveer hetzelfde bedrag kosten.	L	0	-27.500				
- <u>2.5 Openbaar vervoer</u> <u>Openbaar vervoer</u> Het onderzoek van TNO naar de coronamaatregelen in de buurtbussen heeft geleid tot het tijdelijk buiten gebruik stellen van de buurtbus. Als vervanging van de reguliere buurtbus wordt een bus van RMC met bevoegde chauffeur ingezet tot 31 december 2020 of zoveel korter (we besluiten tijdig op noodzaak en mogelijkheid om te verlengen).	L	0	-34.100				
Diverse kleine mutaties.	L/B						
Totaal programma 3			-61.600	0	0	0	0

Programma 4 Economische zaken

Toelichting	L/B	Begroting tot 2eTR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>0.3 Beheer overige gebouw en en gronden</u>							
<u>Exploitatiekosten maatschappelijk vastgoed</u>							
<u>Overige gebouw en</u>							
Op de overige exploitatiekosten ontstaat naar verwachting per saldo een incidenteel voordeel. Dit vanwege lagere energiekosten, schoonmaak- en reinigingskosten in 2020 bij een aantal gemeentelijke accommodaties.	L	0	2.500				
<u>Huurderving (overig) maatschappelijk vastgoed</u>							
Vanwege de lockdown zijn veel gemeentelijke accommodaties een tijd lang dicht geweest. Dit resulteert in huurderving vooral voor de periode half maart tot begin juni.	B	0	-11.900				
<u>3.1 Economische ontwikkeling</u>							
In het budget van Economische Advisering is ruimte opgenomen voor een jaarlijks ondernemersevent. Dit event is vanwege de uitbraak van het coronavirus en de daarmee samenhangende beperkingen afgelast. Besloten is dit vrijgekomen budget in te zetten voor het versterken van het lokale bedrijfsleven middels het project Ridderhelden. Doel van dit project is de promotie van de lokale horeca en winkeliers en het vergoten van de sociale cohesie in Ridderkerk.	L	0	25.000				
Om de lokale winkels te ondersteunen als gevolg van de coronacrisis is er vanuit Economie het project Ridderhelden opgestart. Hiervoor wordt aangehaakt bij de bestaande (pilot) brede Ridderkerkpas. Er zijn 500 Ridderhelden-passen van €50 toegevoegd te voorzien.	L	0	-25.000				
<u>3.3. Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen</u>							
<u>Reclame</u>							
In verband met de coronacrisis hebben de reclame-exploitanten uitstel van betaling gekregen. Door de crisis vielen hun inkomsten gedeeltelijk weg. De bestedingen van bedrijven voor reclame komen nu weer langzaam op gang, maar zijn nog niet op het oude niveau. Binnenkort gaan we met ondersteuning van adviesbureau buitenreclame NABB in onderhandeling met de reclame-exploitanten over de afdrachten. Waarschijnlijk gaan we in de komende jaren door aanpassingen in de contracten minder inkomsten krijgen uit reclame. De advisering van het adviesbureau zal voor extra kosten zorgen van ca. € 3.000.	L	0	-3.000				
Totaal programma 4			-12.400	0	0	0	0

Programma 5 Onderwijs

Toelichting	L/B	Begroting tot 2eTR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken</u>							
<u>Lokaal onderwijs</u>							
Voor het volgen van thuisonderwijs tijdens de coronacrisis had elke leerling een device nodig. Leerlingen die niet de beschikking hadden over een eigen device, hebben via de gemeente een device ontvangen, zodat zij thuis onderwijs konden volgen.	L	0	-63.400				
Totaal programma 5			-63.400	0	0	0	0

Programma 6 Cultuur, sport en groen

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<p><u>5.2 Sportaccommodaties</u></p> <p><u>Exploitatie SportService Ridderkerk B.V.</u></p> <p>SportService Ridderkerk B.V. heeft bij ons aangegeven dat de verwachte incidentele financiële gevolgen als gevolg van de corona pandemie € 550.000 bedragen voor het jaar 2020.</p> <p>Als brandzaak is overigens al een totaalbedrag van € 114.300 behandeld in het college als reeds toegekende kwijtschelding huurinkomsten (sport). Dat laatste heeft betrekking op de exploitatie van sportaccommodaties door SportService Ridderkerk B.V. en maakt deel uit van het eerder genoemde totaalbedrag van € 550.000.</p>	L	0	-550.000				
Totaal programma 6			-550.000	0	0	0	0

Programma 7 Sociaal Domein

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<p><u>7.1 Basishulp en -ondersteuning</u></p> <p><u>4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken</u></p> <p><u>Terugbetaling ouderbijdragen</u></p> <p>De kinderopvang was in de periode van 16 maart tot 11 mei gesloten en alleen beschikbaar voor noodopvang. Het Rijk heeft ouders opgeroepen de facturen voor de ouderbijdrage in deze periode wel door te betalen aan de kinderopvang zodat zij niet zouden omvallen.</p> <p>De ouders zouden vervolgens wel gecompenseerd worden. De ouders die geen kinderopvangtoeslag (KOT) ontvangen maar gebruik maken van een gesubsidieerde plek van de gemeente betalen ook een ouderbijdrage. De gemeente moet de eigen bijdrage van deze niet-KOT-ouders volgens het rijk compenseren.</p>	L	0	-25.000				
<p><u>6.1 Samenkracht en burgerparticipatie</u></p> <p><u>Beeldbellen eenzame ouderen</u></p> <p>Als gevolg van corona en de daarbij behorende maatregelen van het RIVM zijn veel mensen in een sociaal isolement terechtgekomen. Met name de kwetsbare ouderen voelen zich eenzaam, omdat ze beperkt bezoek mogen ontvangen.</p> <p>Omdat wij belang hechten aan het welzijn van onze oudere inwoners willen we inspelen op het tegengaan van eenzaamheid bij senioren. Dit doen wij door middel van het aanschaffen van 30 Compaan tablets. Ouderen kunnen met behulp van deze tablets op afstand contact houden met hun vrienden en familie, waardoor (het gevoel van) eenzaamheid wordt verminderd.</p> <p>Stichting Facet Ridderkerk heeft voor een bedrag van € 13.600 de opdracht gekregen om 30 tablets, inclusief abonnement voor 1 jaar, aan te schaffen. Stichting Facet Ridderkerk zal de inwoners die hiervoor in aanmerking komen selecteren en welzijn maken met de tablets. Na een half jaar zal het gebruik van de tablets geëvalueerd worden. Op basis van de resultaten zal bekeken worden of het zinvol is om "beeldbellen voor eenzame senioren" structureel in te bedden in de productafspraken en de begroting van Stichting Facet Ridderkerk.</p>	L	0	-13.600				

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<p>Opgave leefbaarheid</p> <p>Op 12 december 2019 is de notitie Sociaal Beheer vastgesteld, waarbij wijkverenigingen de opdracht hebben om via een gerichte programmering activiteiten voor en in de wijk te organiseren.</p> <p>Momenteel zijn er in 4 wijkvoorzieningscentra (WVC) 3 wijkverenigingen actief. In WVC Bolnes is er echter geen wijkvereniging actief. Aan Stichting Facet Ridderkerk is voor 2020 de opdracht gegeven om "vanuit de kracht van de wijk" te onderzoeken in hoeverre met een groep vrijwilligers gekomen kan worden tot het oprichten van een wijkvereniging.</p> <p>Stichting Facet Ridderkerk had de opdracht om uiterlijk 1 juli 2020 over de uitkomsten van onderzoeksfase 1 te rapporteren. Vanwege de corona-maatregelen waren de WVC's in de periode maart t/m juni gesloten en kon onderzoeksfase 1 niet worden uitgevoerd. Inmiddels zijn de maatregelen versoepeld en is de verwachting dat het onderzoek in september 2020 kan starten en eind 2020 afgerond zal worden.</p> <p>Indien uit het onderzoek blijkt dat een groep vrijwilligers bereid is tot het oprichten van een wijkvereniging dan zal Stichting Facet Ridderkerk de groep ondersteunen en faciliteren bij de oprichting van een vereniging en bij het opzetten van een passende programmering in wijkvoorzieningscentrum Bolnes. Dit betreft onderzoeksfase 2.</p> <p>Omdat de uitkomsten van onderzoeksfase 1 eind 2020 verwacht worden is het niet mogelijk om in 2020 de benodigde ondersteuning te bieden.</p> <p>Er wordt voorgesteld om het gereserveerde bedrag van €24.100 voor onderzoeksfase 2 van 2020 over te hevelen naar 2021.</p>	L	0	24.100	-24.100			
<p>7.2 Preventie en welzijn</p> <p>6.3 Inkomensregelingen</p> <p>Wet BUIG/Vergoeding voor TOZO-regeling</p> <p>Voor de TOZO-uitgaven wordt een 100%-vergoeding ontvangen.</p>	B	0	248.200				
<p>Als gevolg van corona is de verwachting dat de aanspraak op bijstandsuitkeringen zal toenemen.</p>	L	0		-500.000	-350.000	-175.000	
<p>Minimabeleid</p> <p>Er zijn extra kosten gemaakt voor het bezorgen van een minimafolder.</p>	L	0	-1.600				
<p>6.71 Maatwerk dienstverlening 18+</p> <p>Wmo eigen bijdragen</p> <p>Wij zullen van het Rijk €50.000 minder inkomsten ontvangen voor de eigen bijdrage WMO ten opzichte van hetgeen hiervoor begroot was. Dit vanwege het feit dat de minister van Volksgezondheid heeft besloten dat Wmo-klienten in de maanden april en mei 2020 geen eigen bijdrage hoeven te betalen in verband met corona. Deze gedeelde inkomsten komen ten laste van de gemeente.</p>	B	0	-50.000				
<p>7.3 Maatwerk/specialistisch</p> <p>6.1 Samenkracht en burgerparticipatie</p> <p>Wijkwerk</p> <p>SWS en Wijkvereniging Drievliet 't Zand hebben minder inkomsten kunnen genereren doordat er minder mensen bij de activiteiten zijn geweest, er überhaupt minder activiteiten zijn geweest en de bar minder open was. Dit alles veroorzaakt door corona en de restricties die daarbij komen kijken.</p>	L	0	-15.900				
Totaal programma 7			166.200	-524.100	-350.000	-175.000	0

Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>7.2 Riolering</u>							
<u>Openbare ruimte, gemalen</u>							
Voor de medewerkers van de gemalen zijn extra beschermingsmiddelen nodig.	L	0	-2.100				
Deze kosten kunnen worden gedekt door een onttrekking aan de voorziening bekleemde middelen riolering.	B	0	2.100				
<u>7.3 Afval</u>							
Als gevolg van de corona-uitbraak kreeg de NV BAR-Afvalbeheer te maken met een behoorlijke toename van het aanbod van afval en een groot aantal verzoeken voor het aan huis ophalen van grofvuil. De inhuur van meerdere extra voertuigen en de nodige extra beladers en overwerk konden bijplaatsingen echter niet voorkomen. Ook de NV kreeg te maken met coronaprotocollen van medewerkers die tot langere wachttijden leiden. De effectieve inzameltijd en dus capaciteit per voertuig werd hierdoor behoorlijk ingeperkt. Voor het schoonhouden van de drie gemeenten zijn dagelijks extra ploegen ingezet om bijplaatsingen op te ruimen.	L	0	-85.000				
Vanwege het corona-virus moesten de meeste mensen thuiswerken. Dit zorgde voor drukte bij het afvalaanbiedstation en daarom moesten er verkeersregelaars worden ingezet.	L	0	-5.000				
<u>Verwerkingskosten</u>							
Door de lockdown, die er vanaf half maart was in verband met het coronavirus, zat het grootste deel van de bevolking thuis. Het gevolg hiervan is dat er ook meer huishoudelijk afval is. Dit levert een incidenteel nadeel op van € 195.000. Hierbij is er van uitgegaan dat de bevolking vanaf september weer grotendeels buitenshuis mag werken.	L	0	-195.000				
<u>7.5 Begraafplaatsen</u>							
<u>Lagendijk 114, rouw centrum Vredehof</u>							
Op de overige exploitatiekosten ontstaat naar verwachting per saldo een incidenteel voordeel. Dit vanwege lagere energiekosten, schoonmaak- en reinigingskosten in 2020 bij een aantal gemeentelijke accommodaties. Wij zijn hierbij uitgegaan van circa 40% voordeel op de begrote energiekosten gedurende 3,5 maand en 5% op de begrote schoonmaak- en reinigingskosten. De overige kostensoorten bij ons gemeentelijke vastgoed zijn uiteraard ook bezien, maar aangezien dit een marginaal effect zal hebben wordt dit niet meegenomen.	L	0	3.000				
Als gevolg van corona is het gebruik van het rouw centrum beperkt mogelijk. Voor het jaar 2020 wordt een totaalbedrag van € 17.000 aan inkomstenderving verwacht.	B	0	-17.000				
Totaal programma 8			-299.000	0	0	0	0

Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed

Toelichting	L/B	Begroting tot 2eTR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>0.3 Beheer overige gebouw en en gronden</u>							
<u>Exploitatiekosten maatschappelijk vastgoed</u>							
<u>Gebouw C, Koningsplein 1</u>							
Op de overige exploitatiekosten ontstaat naar verwachting per saldo een incidenteel voordeel. Dit vanwege lagere energiekosten, schoonmaak- en reinigingskosten in 2020 bij een aantal gemeentelijke accommodaties.	L	0	7.300				
<u>Kwijtschelding huurinkomsten</u>							
Besloten is om kwijtschelding van huurinkomsten te verlenen aan de exploitant van Grandcafé Burgerzaken voor de periode 16 maart tot en met 31 mei 2020.	B	0	-10.400				
<u>8.3 Wonen en bouw en</u>							
<u>Wijkbeheer</u>							
Als gevolg van met name de lockdown begin dit jaar, alsook het vaker thuiswerken, zijn de prullenbakken en vuilcontainers in de wijken vaker en sneller vol geraakt. Dit komt omdat men thuis meer afval produceerde dan voorheen. Om dit te kunnen verwerken moest een deel van deze werkzaamheden extern uitbesteed worden, wat tot extra kosten heeft geleid.	L	0	-22.400				
Totaal programma 9			-25.500	0	0	0	0

Niet in de programma's opgenomen lasten en baten

Toelichting	L/B	Begroting tot 2eTR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>0.63 Parkeerbelasting</u>							
Baten straatparkeren							
Er worden minder inkomsten gegenereerd op parkeergelden, omdat men minder met de auto reist. De actuele stand is vergeleken met de resultaten van 2018 en 2019 en de verwachting is dat er een tekort van circa € 48.600 ontstaat (wat structureel kan worden als de huidige situatie zich voortzet).	B	0	-48.600				
<u>0.64 Belastingen overig</u>							
De gemeente Ridderkerk heft jaarlijks precariobelasting voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor het gebruik van de gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is, wordt een vergoeding ontvangen in de vorm van precariobelastingen. In de praktijk betekent dit dat horecaondernemers die een terras exploiteren, of ondernemers die een uitstalling/luifel/gevelreclamebord/vlag en/of stoepbord op de openbare ruimte plaatsen, aangeslagen worden voor precariobelasting.	B	0	-94.700				
Er is besloten om voor het jaar 2020 geen precariobelasting op te leggen aan ondernemers. Aan inkomsten was €94.700 begroot.							
Door af te zien van het heffen van precariobelasting wordt tegemoet gekomen aan ondernemers, in de praktijk de plaatselijke middenstand en de horecaondernemers, waarvan velen momenteel te kampen hebben met een omzet die fors onder druk staat als gevolg van de maatregelen rondom corona.							

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
<u>0.7 Algemene uitkering</u> Corona-steunpakket (1e en 2e tranche)	B	0	1.052.000	393.000			
<u>0.8 Overige baten en lasten</u> <u>Gemeentehuis</u> <u>Exploitatiekosten maatschappelijk vastgoed</u> Op de overige exploitatiekosten ontstaat naar verwachting per saldo een incidenteel voordeel. Dit vanwege lagere energiekosten, schoonmaak- en reinigingskosten in 2020 bij een aantal gemeentelijke accommodaties.	L	0	10.400				
Totaal niet in de programma's opgenomen lasten en baten			919.100	393.000	0	0	0

Toelichting	L/B	Begroting tot 2e TR20	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo van corona-gerelateerde mutaties van alle programma's			-428.400	-131.100	-350.000	-175.000	0

4. Ontwikkelingen gemeente na 2020

De omvang, de impact en de doorlooptijd van de crisis zijn nagenoeg onmogelijk in te schatten door het grote aantal onzekerheden. Dit levert meer vragen dan antwoorden op waardoor op dit moment niemand zich aan een voorspelling van de duur en de financiële effecten durft te wagen.

Om toch een beeld te krijgen van de (financiële) impact is op een andere methode teruggevallen en zijn wij langs de lijn van scenario's en risicoanalyse in staat een bandbreedte aan te geven van de mogelijke financiële gevolgen.

Het Centraal Planbureau heeft hiervoor een aantal scenario's ontwikkeld. Deze scenario's zijn nog steeds richtinggevend voor het risicomanagement:

1. Contactmaatregelen duren 6 maanden. Industrie wordt zwaarder getroffen, omdat ook leveringsproblemen ontstaan. Recessie in 2020, gevolg door herstel in 2021. Werkloosheid loopt iets op.
2. Contactmaatregelen duren ook 6 maanden, maar leiden tegelijk tot problemen in het financiële stelsel. De recessie duurt 1 jaar, met een traag herstel in 2021. Bedrijven moeten met overheidshulp worden gered. Werkloosheid loopt snel op.
3. Contactmaatregelen duren 12 maanden. De recessie houdt 1,5 jaar aan en herstel in 2021 blijft uit als gevolg van financiële problemen in het stelsel, ook in het buitenland. Nog meer bedrijven moeten worden gered. Werkloosheid loopt nog wat sneller op.

De scenario's zijn zo gekozen om enkele van de voornaamste onzekerheden te illustreren, en zo een indruk te geven van wat mogelijke maatschappelijke/economische consequenties zijn.

De scenario's 1 en 2 achten wij op dit moment niet meer realistisch om mee te werken.

Andere scenario's zijn denkbaar. In de keuze van de veronderstellingen is getracht een enigszins plausibele variatie aan te brengen, maar andere veronderstellingen zijn mogelijk.

Naast de scenario's van het CPB werken wij aan een totale impactanalyse van de coronacrisis. Hierbij gaat het om inzichten in de maatschappelijke effecten van deze crisis. Deze analyse is gebaseerd op een aantal scenario's waarin de nadruk ligt op het vertrouwen van de bevolking in het overheidsoptreden en de duur van de coronamaatregelen.

5. Doorkijk

Wat mogelijk gaat gebeuren is sterk afhankelijk van hoe lang we met beperkende maatregelen te maken hebben. In het meest negatieve scenario (3) houdt de recessie volgens de inschatting van het planbureau anderhalf jaar aan. In dat geval is er een reële kans dat veel bedrijven in de problemen komen, de werkloosheid ongekend hoog uitkomt, de economie fors krimpt en de staatsschuld sterk verder stijgt.

Om een gedetailleerde doorkijk per gemeente te maken ontbreekt op dit moment de benodigde informatie. Op basis van vergelijking en gemiddelden van de al wel beschikbare informatie kan wel een inschatting worden gedaan voor wat betreft de impact van coronacrisis risico's.

Hierbij wordt, net als in de landelijk doorkijk, een "best & worst" case scenario's geschetst. Dit soort inschattingen worden gemaakt om nu bewust te zijn van de mogelijke keuzebeperkingen op de middellange termijn. Een doorkijk op gemeente specifiek detailniveau is op dit moment helaas nog niet haalbaar. Deze risico inschatting is wel de best beschikbare informatie die past bij de schaal van onze gemeente op dit moment om in te kunnen spelen op scenario 3.

Hieronder treft u een overzicht van de 10 grootste corona gerelateerde risico's.

Omschrijving risico	Verwacht gevolg	Kans	Max. financieel gevolg	Invloed
Hogere uitgaven volksgezondheid en open einde regelingen i.r.t. WMO, jeugdzorg; specifiek acute zorg aan huis eenzamen	Meer kosten	90%	€ 1.600.000	56.87%
Extra kosten i.v.m. Corona worden niet door rijk gecompenseerd en buiten trap-op systeem geplaatst	Eigen risico gemeenten voor gemaakte kosten a.g.v. corona	50%	€ 1.600.000	26.49%
Inkomsten; minder huurinkomsten o.a. cultuur, sport, welzijnsorganisaties	geld - -	90%	€ 100.000	3.31%
Extra kosten ICT en Communicatie	Extra kosten investeringen en noodmaatregelen	90%	€ 100.000	2.94%
Minder inkomsten; door uitstel betaaltermijnen/toename debiteuren	Vertraging inkomsten	50%	€ 200.000	2.64%
Inkomsten; oninbare gemeentelijke belastingen, retributies en heffingen zoals OZB, riool- en afvalstoffenheffingen en precario-, toeristen-, forensen belasting,	Minder inkomsten	70%	€ 60.000	1.47%
Meer beroep op openbare orde en handhaving	Extra middelen; Meer inzet (extra) handhavers (o.a. BOA's)	90%	€ 40.000	1.33%
Extra inzet van GOHR/GGD en andere verbonden partijen	geld - extra bijdrage verbonden partijen (via VRR)	90%	€ 40.000	0.95%
Ad hoc kosten crisis noodmaatregelen	geld - Meer thuiswerken; Aanpassen processen; Fysieke aanpassingen KCC	90%	€ 40.000	0.95%

Omschrijving risico	Verwacht gevolg	Kans	Max. financieel gevolg	Involed
Hygiëne en gezondheidsrisico's; hogere kosten schoonmaak/reiniging	Meer werk hogere kwaliteit en een hogere frequentie	50%	€ 60.000	0.79%
TOTAAL RISICO'S			€3.840.000	

Buiten deze top 10 is nog voor ongeveer € 130.000 aan risico's geïdentificeerd. Het totaal aan corona gerelateerde risico's bedraagt € 3.970.000. Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 3.970.000) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Net als in de begroting is met behulp van een risicosimulatie de benodigde weerstandscapaciteit berekend wat vervolgens uit komt op € 2.867.000. Voor scenario 1 komt dat uit op € 1.680.000 en voor scenario 2 op € 1.920.000.

In de primitieve begroting 2021 – 2024 is zonder rekening te houden met corona een inschatting gemaakt van de risico's. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 5.472.600. De beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve + post voorzien) in de begroting is € 31.600.400.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen primitieve begroting 2021} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 31.600.400}{€ 5.472.600} = 5,77$$

De benodigde weerstandscapaciteit op alleen corona gerelateerde risico's op basis van de simulatie bedraagt: € 2.867.000.

Na de 2^e tussenrapportage 2020 waarin een aantal mutaties in de algemene reserve zijn geraamd zoals de vorming van een bestemmingsreserve Bodem Wooncompas, dekking voor de aanleg van een hondenloop gebied en waarbij het geprognostiseerde negatief rekeningsaldo is verrekend met de algemene reserve van ongeveer € 27.200.000.

Wanneer we de totale benodigde weerstandscapaciteit van (= € 5.472.600 + € 2.867.000) afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit ná 2^e tussenrapportage 2020 (€ 27.200.000) komt het ratio weerstandsvermogen op 3,26 nog in klasse A/uitstekend.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 27.200.000}{€ 8.339.600} = 3,26$$

Dit is slechts een momentopname waarbij nog geen duidelijk beeld bestaat over de totale compensatie en werkelijke schade.

De normtabel biedt de landelijk geaccepteerde waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

6. Het vervolg

Bij de jaarrekening 2020 informeren wij u over de totale financiële gevolgen van corona over het boekjaar 2020.

Rond de jaarwisseling verstrekken wij opnieuw informatie over de ontwikkelingen van de financiële risico's als gevolg van corona. Hierin proberen wij steeds meer lokale informatie op te nemen. In hoeverre dat ook daadwerkelijk gaat lukken is nu nog niet te overzien.